

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi FLEGT-lupajärjestelmästä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä lokakuuta 2014 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi FLEGT-lupajärjestelmästä (HE 178/2014 vp).

- lainsäädäntöneuvos Pekka Kemppainen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Marko Lehtosalo, Maaseutuvirasto
- tulliylitarkastaja Jarkko Keskinen, Tulli
- Venäjä-asioiden päällikkö Jukka Halonen, Metsäteollisuus ry.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki FLEGT-lupajärjestelmästä. Lailla annettaisiin täydentävät säännökset, joilla pantaisiin toimeen neuvoston asetus Euroopan yhteisöön suuntautuvaa puutavaran tuontia koskevan FLEGT-lupajärjestelmän perustamisesta sekä neuvoston asetuksen täytäntöönpanoa koskeva komission asetus. Lupajärjestelmän avulla valvotaan puutuotteiden tuontia Euroopan unionin alueelle laittomien hakkuiden ja laittoman puukaupan estämiseksi.

Ehdotettavan lain mukaan Maaseutuvirasto toimisi neuvoston asetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Maaseutuviraston tehtävänä olisi muun muassa tarkastaa FLEGT-luvat, jotka on myönnetty kumppanimaasta tuotaville lupajärjestelmään kuuluville puutuoterille. Laissa annettaisiin kansallisen täytäntöönpanon vaatimat säännökset myös esimerkiksi tietojen saannista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksessa esitetään säädettäväksi uusi laki FLEGT-lupajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on estää laittomia hakkuita ja laitonta puukauppaa eräissä Euroopan unionin ulkopuolisissa puuntuottajamaissa. Lailla annetaan tarpeelliset täydentävät säännökset unionin FLEGT-lupajärjestelmää (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) koskevan neuvoston asetuksen toimeenpanemiseksi.

Euroopan unioni pitää laittomia hakkuita merkittävänä maailmanlaajuisena ongelmana. Laittomien hakkuiden ja laitton puun kaupan torjuminen onkin tärkeää metsätalouden ympäristöllisen ja sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi. Laittomat hakkuut myös lisäävät metsäkattoa ja vaikuttavat sitä kautta ilmastonmuutokseen sekä biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen. Lisäksi laitton puukauppa heikentää lakeja noudattavien toimijoiden kilpailukykyä sekä viejä- että tuojamaissa ja aiheuttaa valtioille huomattavia tulonmenetyksiä. Suomen kannalta laitton puuntuonnin kitkeminen turvaa osaltaan kotimaisen puuntuotannon edellytyksiä ja laillisesti toimivien metsänomistajien kilpailukykyä puumarkkinoilla.

FLEGT-lupajärjestelmän perustana ovat Euroopan unionin ja eräiden puuntuottajamaiden välillä solmitut kahdenväliset kumppanuussopimukset. Sopimuksissa määritellään hallinnolliset menettelyt sen varmistamiseksi, että kumppanimaasta Euroopan unioniin tuotava puutavara on hakattu laillisesti ja noudattaen metsien käytölle tuojamaassa kansallisesti asetettuja vaatimuksia ja että myös maasta vietävien puutuotteiden valmistuksessa käytetty puutavara on alkuperältään laillista. Viejamaan viranomainen antaa puutavaran ja puutuotteiden laillisuudesta erillisen todistuksen, jonka maahantuojat esittää tarkastettavaksi tuodessaan tavarat unionin alueelle. EU:n hyväksymät riippumattomat järjestöt seuraavat viejamaan lupajärjestelmän toimintaa ja raportoivat siitä. Tällä hetkellä kuusi maata on allekirjoittanut kumppanuussopimuksen Euroopan unionin kanssa: Kamerun, Keski-Afrikan tasavalta, Ghana, Indonesia, Liberia ja Kongon tasavalta. Valiokunta toteaa, että tar-

kein puuntuottajamaa näistä valtioista on Indonesia. Lisäksi neuvottelut ovat parhaillaan käynnissä yhdeksän muun maan kanssa.

Ensimmäisten FLEGT-lupajärjestelmän mukaisten puutuote-erien odotetaan saapuvan EU:n alueelle vuoden 2015 kevään aikana. Valiokunta toteaa, että taloudellisesti merkittävimmät FLEGT-lupajärjestelmään kuuluvat tuontiryhmät ovat puutavara sekä puutuotteista huonekalut. Tuonnin määrä riippuu hyvin voimakkaasti talouden suhdanteista. Vuosina 2010–2013 lupajärjestelmän piirin jatkossa tulevan tuonnin arvo maista, jotka 31.5.2014 mennessä olivat solmineet EU:n kanssa vapaaehtoisen kumppanuussopimuksen, oli keskimäärin 5,4 miljoonaa euroa.

Lakiehdotuksen mukaan Maaseutuvirasto tarkastaa viejamaan viranomaisen myöntämät FLEGT-luvat ja tekee tarvittaessa riskiperusteisia lisätarkastuksia lupien ja niissä tarkoitettujen tavaraerien vastaavuudesta. Valiokunta toteaa, että Maaseutuviraston nimeäminen toimivaltaiseksi viranomaiseksi on asianmukainen ratkaisu, koska jo aiemmin EU:n puutavara-asetuksen valvonta on asetettu sen tehtäväksi.

Esityksen mukaan laissa edellytetään Maaseutuviraston ja Tullin antavan toisilleen lupajärjestelmän toimeenpanon vaatimat tiedot salsapitosäännösten estämättä. FLEGT-lupien tehokkaan tarkastamisen ja järjestelmän tehokkaan toimeenpanon kannalta valiokunta pitää välttämättömänä Maaseutuviraston ja Tullin välistä tiedonsaantioikeutta sekä sujuvaa keskinäistä käytännön yhteistyötä. Maaseutuvirasto perisi maksun FLEGT-luvan tarkastamisesta ja muista toimenpiteistä valtion maksuperustelain ja sen nojalla annettavan maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaisesti. Maaseutuviraston päätöksestä perittävän maksun suuruutta on hallituksen esityksessä arvioitu tullitilastoihin perustuvan tuontierien keskimääräisen vuosittaisen lukumäärän sekä yksittäisen luvan käsittelyyn arviolta vaadittavan keskimääräisen työmäärän perusteella. Näiden ennakoarvioiden mukaan maksu olisi suuruudeltaan noin 200–300 euroa. Suuremmissa tavaraerissä kustannusta voidaan pitää puuntuonnin arvoon nähden vä-

häisenä. Pienissä tuontierissä kaikkien kiinteiden kustannusten suhteellinen osuus nousee kuitenkin varsin korkeaksi. Valiokunta korostaakin sitä, että FLEGT-lupien tarkastamisesta perittävistä maksusta säädettyä tämä tulee ottaa huomioon suhteuttamalla maksu maahantuotavan puutavaran ja puutuotteiden määrään tai arvoon.

Valiokunta pitää myös tärkeänä lupavalvonnan järjestämistä siten, että toimijoille ja viranomaisille aiheutuva hallinnollinen lisätaakka jää mahdollisimman vähäiseksi. Tuonnin sujuvoittamiseksi tuojat voivat toimittaa FLEGT-luvat Maaseutuviraston tarkastettaviksi etukäteen ennen tavaraerän saapumista maahan. Tarkastettu

lupa tulee siten olla Tullin käytettävissä heti tullausten alkaessa, jolloin tarvetta väliavarastointiin ei ole. Valiokunta pitää tärkeänä toteuttaa FLEGT-lupajärjestelmän valvonta kaikilta osin sujuvasti siten, ettei lupajärjestelmä aiheuta tavaravirtojen hidastumista ja ylimääräistä väliavarastointia ongelmattomissa tapauksissa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Lauri Heikkilä /ps
jäs. Heikki Autto /kok
Markku Eestilä /kok
Satu Haapanen /vihr
Lasse Hautala /kesk

Anne Kalmari /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Mats Nylund /r
Janne Sankelo /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.